

Nieuwe taken voor de "groene reuzen"?

Citation for published version (APA):

Faure, M. G. (2003). Nieuwe taken voor de "groene reuzen"? *Milieu & Recht*, 167-168.

Document status and date:

Published: 01/01/2003

Document Version:

Publisher's PDF, also known as Version of record

Please check the document version of this publication:

- A submitted manuscript is the version of the article upon submission and before peer-review. There can be important differences between the submitted version and the official published version of record. People interested in the research are advised to contact the author for the final version of the publication, or visit the DOI to the publisher's website.
- The final author version and the galley proof are versions of the publication after peer review.
- The final published version features the final layout of the paper including the volume, issue and page numbers.

[Link to publication](#)

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal.

If the publication is distributed under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license above, please follow below link for the End User Agreement:

www.umlib.nl/taverne-license

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us at:

repository@maastrichtuniversity.nl

providing details and we will investigate your claim.

Milieu en Recht

Opgericht in 1973, mede onder auspiciën van de Stichting Natuur en Milieu. (citeertitel M en R)

Redactie:

Prof. dr. Chr. Backes,
Mr. A.H.J. van den Biesen,
Mr. J.H.G. van den Broek,
Prof. dr. M.G. Faure,
Prof. mr. P.C. Gilhuis,
Mr. A. de Lange,
Mr. drs. J. Rutteman,
Mr. R. Uylenburg,
Drs. H.E. Woldendorp.

Redactiesecretaris:

Mr. A.Y. de Smet-Bosma

Overige medewerkers:

Mr. dr. G.H. Addink (GA),
Mr. drs. B. Arentz (BA),
Mr. C.J. Bastmeijer (KB),
Mr. W.J.B. Claassen-Dales (CD),
Mr. drs. R.H. Donkers,
Mr. dr. A.A. Freriks (AF),
Mr. H.A.M. van Geest (HvG),
Mr. M.E. Gelpke (MG),
Mr. R.A.J. van Gestel (RvG),
Mr. dr. L.E.M. Hendriks (LH),
Mr. dr. J.E. Hoitink (JH),
Prof. mr. J.H. Jans (JJ),
Prof. dr. M.T. Kamminga (MK),
Mr. drs. D. van der Meijden (VdM),
Mr. dr. H.F.M.W. van Rijswijk (HvR),
Mr. R. Uylenburg, (RU),
Mr. A. ten Veen (AV),
Mr. dr. A.M.E. Veldkamp (AMV),
Prof. mr. J.M. Verschuuren (JV),
Mr. drs. E.M. Vogelesang-Stoute (VS),
Mr. dr. C.J. van der Wilt (CW).

Redactiesecretariaat:

Kluwer b.v., t.a.v. Mr. A.Y. de Smet-Bosma,
Postbus 4, 2400 MA Alphen aan den Rijn,
tel. 0172-469 829, fax. 0172-421 702,
e-mail: adesmet@kluwer.nl
Artikelen en reacties kunnen ter publicatie worden aangeboden.
Gaarne tevoren contact opnemen met de redactiesecretaris.

Uitgever:

Mr. H.N. Warmerdam

Versijning:

11 afleveringen per jaar

Nederlands

uitgeversverbond

**Groep uitgevers voor
vak en wetenschap**

OPINIE

Nieuwe taken voor de 'groene reuzen'?

De tweede Irak-oorlog is voorbij. Van den Biesen wees vanaf deze plaats in een vorig nummer al op de ongetwijfeld dramatische ecologische consequenties, die op dit ogenblik nog niet zijn te overzien. De berichten desbetreffend zullen ons, net als de vorige keer, vermoedelijk pas over enkele jaren bereiken.

Een andere consequentie met wellicht ook dramatische gevolgen op milieugebied is dat de diplomatieke relaties tussen de beide machtsblokken Europa en Amerika op dit ogenblik tot een vooralsnog ongekend dieptepunt zijn gedaald. Die bekoeeling van de relaties is uiteraard niet alleen de consequentie van de verschillende inzichten over de Irak-oorlog, maar veeleer het resultaat van een uiteengroeien waarvan de wortels al eerder waren gelegd. Echter, deze trend kan ook voor de ontwikkeling van het internationaal milieurecht gevaarlijk zijn. Het moge duidelijk zijn dat mondiale oplossingen nodig zijn om grensoverschrijdende en zeker mondiale milieuproblemen aan te pakken. Die kunnen uitsluitend worden gerealiseerd als de twee grote economische machtsblokken ook de handen ineen slaan in de bereidheid om juridische instituten en instrumenten in het leven te roepen om die strijd tegen mondiale milieuproblemen serieus aan te pakken.

Reeds van af het begin van bijvoorbeeld de onderhandelingen over de totstandkoming van het klimaatverdrag in 1992 was echter al duidelijk dat de inzichten over de noodzaak milieubeleid te voeren, ook als dat ten koste van economische ontwikkeling gaat, fundamenteel verschillen in Europa en Amerika. De VS waren traditioneel tegenstander van al te strenge afdwingbare afspraken op basis van het argument dat wetenschappelijk bewijs ten aanzien van klimaatverandering nog steeds ontbrak. Het resultaat was dan ook een relatief vaag klimaatverdrag in 1992 zonder bindende doelstellingen of een "time table". Toch was er een lichtpuntje in 1995-1997 toen de VS zich, onder een vorige regering, coöperatiever toonden en hun medewerking verleenden aan de totstandkoming van het Kyoto Protocol waarin die vaste afspraken nu juist wel waren opgenomen. Onder initiatief van diezelfde Amerikaanse regering werd zelfs in 1995 het initiatief genomen voor een Transatlantic Environmental Dialogue (TAED) met onder meer als doel om een forum te bieden voor dialoog tussen milieugroepen aangaande de rol van hun regeringen bij de aanpak van grensoverschrijdende milieuproblemen. Echter, sinds de regeringswissel in Washington is er van die dialoog weinig sprake meer, laat staan van een gezamenlijke aanpak van globale milieuproblemen. Enkele handelsconflicten in het kader van de WTO hadden ook al duidelijk gemaakt dat de door Europa bepleite milieubelangen de economische reuzen eerder uit elkaar leken te drijven dan tot elkaar te brengen. Restrictieve Europese maatregelen die door Europa met een beroep op het voorzorgsbeginsel werden verdedigd (bijvoorbeeld een beperking van de invoer met hormonen bewerkt vlees) stuitten systematisch op hevig Amerikaans verzet omdat geveesd werd dat dit Europees groene activisme de Amerikaanse economische belangen in gevaar bracht. De climax van de crisis in deze dialoog was ongetwijfeld de Amerikaanse terugtrekking van het Kyoto Protocol in 2001 en het daaropvolgend (begrijpelijk) besluit van Europa en de rest van de partners bij het klimaatverdrag om, onder inspirerende leiding van Jan Pronk, door te gaan met de afspraken, ook zonder Amerikaanse steun.

Er lijkt op dit ogenblik dus weinig reden voor optimisme wat deze "groene dialoog" betreft: de verschillen tussen het milieubeleid in beide continenten lijken zeer diepe wortels te hebben gebaseerd in onder meer een andere visie op de afweging "economie-ecologie" en in het algemeen de grotere invloed van economische belangen op het milieubeleid in de VS. Die verschillen lijken nu ook hun schaduw te werpen op het mondiale niveau. Voorzichtig gezegd lijkt in de VS de gedachte dat milieubeleid toch in de eerste plaats economisch beleid is steeds meer ook openlijk te worden beleden. Dit bemoeilijkt niet alleen een groene dialoog, maar leidt ook tot rechtstreekse (handels)conflicten.

Toch is er wellicht ook reden voor een (licht) optimisme. Er moge dan op het internationale niveau diepgewortelde verschillen van inzicht bestaan (en de Irak-crisis heeft daar zeker geen positieve bijdrage aan geleverd), wat de ontwikkeling van milieurecht en milieubeleid in beide continenten betreft kan er ook op overeenkomsten en zelfs op processen van "mutual learning" worden gewezen. Bijvoorbeeld de Amerikaanse trend om de klassieke dwingende "command and control" regulation in te ruilen voor flexibele economische instrumenten, zoals de

emissiehandel lijkt nu in Europa ook gretig te worden gevolgd. Ook de veel ruimere Amerikaanse ervaring met kosten/baten-analyse, risk assessment, life-cycle analysis en andere technieken om een meer wetenschappelijke basis voor besluitvorming te bieden kan inspiratiebron zijn voor Europa. Anderzijds lijkt de Europese ervaring met bijvoorbeeld het voorzorgsbeginsel, convenanten, integratie van milieubeleid en duurzame ontwikkeling inspiratiebron voor Amerika te zijn. In de literatuur is dit proces van "mutual learning" al jaren aan de gang; wellicht dat het beleidsniveau nog volgt.

Voor een echte hervatting van de groene dialoog lijkt er op dit ogenblik wellicht minder reden voor optimisme. Amerika heeft een militaire superioriteit en hege- monie in de wereld kunnen bereiken waardoor de behoefte aan coöperatie op het internationale niveau lijkt te ontbreken. Na 11 september 2001 lijkt aan de over- zijde alles in het teken te staan van de garantie van de eigen veiligheid en is milieubeleid onder aan het prioriteitenlijstje komen te staan. Nochtans bestaat de hoop dat wanneer de wederzijdse irritaties over het Irak-conflict enigszins zijn weggeëbd een vorm van dialoog weer tot stand zal komen. Een van de mogelijkheden om wederom wederzijds vertrouwen op te bouwen in deze transatlantische relatie is nu precies om op het terrein van het milieubeleid de samenwerking te hervatten. Uiteraard kan – de recente geschiedenis van het klimaatregime liet het zien – worden betoogd dat ook zonder Amerikaanse steun met de uitvoering van het klimaatverdrag en het Kyoto Protocol kan worden doorgegaan. Echter, gelet op het belang (ook wat de hoeveelheid uitstoot in broeikasgassen betreft) van de VS is een coöperatieve benadering uiteraard te verkiezen. Overigens zijn daartoe, wanneer de wil aanwezig is, voldoende mogelijkheden. Wanneer de VS inderdaad meent, zoals het regelmatig stelt, dat broeikasgassen gereduceerd kunnen worden door meer wetenschappelijk onderzoek en technische vernieuwing, dient het zulks ook op overtuigende wijze aan te tonen aan Europa en de rest van de wereld. Dat is tot nu toe nog niet gebeurd. Op die wijze zou ook klimaatbeleid weer mogelijkheden van coöperatie kunnen bieden en zouden de economische reuzen een cruciale rol kunnen gaan spelen in de bescherming van "the global environment". Wellicht dat derhalve de noodzaak om post-Irak de dialoog weer op te nemen de kans biedt om via een groene dialoog de bevroren diplomatieke relaties te ontdooien en via "mutual learning" de internationale milieubescherming ernstig te nemen. Alleen op die wijze kunnen de economische reuzen ook groene reuzen worden.

M.G. Faure

MILIEURECHT

De Milieuvergunning

Een onderzoek naar het beschermingsniveau en de soorten voorschriften

mr. M.P. Jongma

In dit boek worden verschillende aspecten van de milieuvergunning belicht. Diverse algemene onderwerpen, zoals de grondslag en de functie van vergunningvoorschriften en de relatie tussen de aanvraag en de vergunning, passeren de revue. Er wordt uitgebreid ingegaan op het te bereiken beschermingsniveau in de milieuvergunning, waarbij ook wordt nagegaan of met de geldende bepalingen van de Wet milieubeheer aan de relevante Europese eisen (IPPC-richtlijn) is voldaan. De auteur concludeert onder andere dat de Wet milieubeheer in een aantal opzichten niet voldoet aan de Europese eisen en doet voorstellen tot aanpassing van deze wet. Verder bevat het boek een bespreking van de verschillende soorten voorschriften die in een milieuvergunning kunnen worden opgenomen. De eisen die ingevolge de jurisprudentie van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State aan de verschillende soorten voorschriften worden gesteld, worden in kaart gebracht en geanalyseerd. Ook de figuur van de vergunning op hoofdzaken komt uitgebreid aan de orde. Marlies Jongma is als docent-onderzoeker werkzaam bij het Instituut voor Staats- en Bestuursrecht van de Universiteit Utrecht.

Omvang 396 pagina's, € 39,60. ISBN 90 268 3984 7, 1e druk Kluwer, 2002

Prijzen zijn inclusief BTW. Prijswijzigingen voorbehouden. Ook verkrijgbaar via de boekhandel.

www.juriforum.nl: de inspiratiebron voor de betere jurist.

KLUWER

BESTELLEN? Ga naar de shop van www.kluwer.nl en zoek op ISBN. U kunt ons ook bellen (0570) 67 34 49, faxen (0570) 69 15 55 of e-mailen (juridisch@kluwer.nl).